

Irma Karić, dipl. medicinska sestra - Završni magistarski rad

Fakultet/Akademija	MEDICINSKI FAKULTET
Tip Rada	Završni magistarski rad
Kandidat, zvanje	Irma Karić, dipl. medicinska sestra
Naziv Teme	Razlike u životnim navikama adolescenata u odnosu na spol

Rezime/Abstract	Ciljevi istraživanja: - Utvrditi prehrambene navike adolescenata u odnosu na spol; Utvrditi vrstu, intenzitet i učestalost fizičke aktivnosti u adolescenata u odnosu na spol; Utvrditi pušački status i učestalost konzumacije alkohola i opojnih supstanci u adolescenata u odnosu na spol; Utvrditi seksualno ponašanje adolescenata u odnosu na spol; Korelirati konzumaciju alkohola i opojnih supstanci sa rizičnim seksualnim ponašanjem adolescenata u odnosu na spol. Metodologija istraživanja: Istraživanje je imalo karakter studije poprečnog presjeka kojom su evaluirane životne navike adolescenata u odnosu na spol. Istraživanje je provedeno u Srednjoj medicinskoj školi Tuzla u periodu oktobar-decembar 2019. godine i uključilo je ukupno 172 učenika trećeg i četvrtog razreda srednje škole, oba spola. Od ukupnog uzorka i formirane su dvije skupine: adolescenti muškog spola i adolescenti ženskog spola. U istraživanje su bili uključeni učenici koji su punoljetni i koji su dobrovoljno pristali da učestvuju u istraživanju. Iz studije su isključeni učenici koji su bili maloletni. U samim upitnicima koji su bili podijeljeni učenicima objašnjena je važnost sudjelovanja u ovom istraživanju, kao i sigurnost i povjerljivost samih podataka koji su bili korišteni u svrhu ovog istraživanja. Ispitanici koji su bili uključeni u istraživanje dali su svoj dobrovoljni pismeni pristanak da žele učestvovati u studiji u skladu sa Etičkim kodeksom. Svi ispitanici su ispunili upitnik, kreiran za ovo istraživanje, koji je sadržavao pitanja vezano za: sociodemografske karakteristike ispitanika (dob, spol, razred/godina srednje škole, mjesto stanovanja); prehrambene navike; stupanj, intenzitet, vrstu i učestalost fizičke aktivnosti; konzumaciju alkohola/opojnih supstanci, učestalost i vrstu konzumiranog pića/opojne supstance; seksualno ponašanje adolescenata. Kao instrument istraživanja sociokulturnih aspekata i prehrambenih navika adolescenata, uključujući konzumaciju alkohola, bio je korišten standardizirani „Upitnik o prehrambenim navikama i životnom stilu adolescenata“ - „Questionnaire on eating habits and lifestyles of adolescents“. Upitnik se sastojao od 12 stavki. Prvi dio upitnika sadrži demografske podatke (dob, spol, razred/godina srednje škole, mjesto stanovanja), drugi dio sagledava sociokulturne aspekte kako bi se bolje razumjelo gdje učenici provode vrijeme (s porodicom, daleko od kuće), kao i učestalost najčešćih aktivnosti (kafić, kulturne aktivnosti, disko-klubovi, bavljenje sportom) pri čemu su se odgovori na Likertovoj skali bodovali od nikada (0), 1 – 3 mjesečno (1), 1 – 2 sedmično (2), 3 – 4 sedmično (3), 5 – 6 puta sedmično (4) ili svaki dan (5). Treći dio upitnika ispitivao je prehrambene navike i uključio je popis konzumiranih namirnica: voće, sirovo, kuhano povrće, kolači i sladoled, tjestenina i riža, meso i perad, mliječni proizvodi, mesne prerađevine, jaja, čips, kruh i žitarice, pizza, grickalice, gotova hrana; pića: sok, lagana gazirana pića, kafa i čaj, alkohol (pivo, vino, ostala alkoholna pića) umaci (majoneza i kečap), mlijeko. Frekvencija potrošnje svake namirnica na Likertovoj skali kretala se od: nikad (0), 1 – 3 puta mjesečno (1), 1 – 2 puta sedmično (2), 3 – 4 puta sedmično (3), 5 – 6 puta sedmično (4), 1 na dan (5), 2 puta na dan (6), 3 puta ili 4 puta na dan (7). Fizička aktivnost adolescenata je bila procijenjena na osnovu sažetog pregleda fizičke aktivnosti Ainswortha i suradnika (Ainsworth i sur., 2011). Prema tom pregledu, koji se globalno koristi da kvantificira potrošnju energije pri fizičkoj aktivnosti, stupanj fizičke aktivnosti je podijeljen na lagani (utrošak energije 4 kcal/min; npr. lagano pješčenje – spori hod 4 km/sat, vježba na cikloergometru - minimalni napor, lakši kućni poslovi - usisavanje prašine, manje popravke, lagano igranje sa djetetom, čuvanje djeteta u sjedećem i stojećem položaju, lagano i sporo plivanje), umjeren (utrošak energije 4 do 7 kcal/min; npr. brzo hodanje ili vožnja biciklom, umjereni kućni poslovi sa podizanjem ili nošenjem kućnih potrepština, krečenje, igranje s djetetom u hodu ili trčaranje, lagano trčanje, umjereni brzo plivanje) i visoki (utrošak energije preko 7 kcal/min; npr. brzi hod uzbrdo ili sa teretom, brza vožnja biciklom, kopanje, nošenje teških predmeta, brzo plivanje, trčanje preko 7,5 km/sat, sportovi kao tenis, nogomet, košarka, rukomet, odbojka). Intenzitet fizičke aktivnosti je bio procijenjen Borgovom skalom za stepenovanje doživljenog napora pri vršenju uobičajene fizičke aktivnosti. Doživljeni napor je baziran na fizičkoj senzaciji doživljavanja osobe za vrijeme fizičke aktivnosti, uključujući povećanje srčane frekvence, respiracija ili stepena disanja, povećanje znojenja ili mišićnog napora, odnosno koliko teško se osjeća osoba dok njeno tijelo radi. Iako je ovo subjektivno mjerenje, stepen doživljenog napora može obezbijediti prilično dobru procjenu aktuelne srčane frekvence za vrijeme fizičke aktivnosti množenjem izabranog broja sa deset. Ocjena koja opisuje stepen fizičkog napora odgovara intenzitetu fizičke aktivnosti. Prema Borgovoj skali ocjena 6 označavala je sjedilačku fizičku aktivnost (napor uopšte ne postoji), ocjena 7-10 označavala je laganu fizičku aktivnost (lagan napor), ocjena 11-14 umjerenu fizičku aktivnost (umjeren napor), dok je ocjena 15-20 označavala tešku fizičku aktivnost (težak doživljen napor). Odgovori za učestalost fizičke aktivnosti su se bodovali na Likertovoj skali na sljedeći način: nikada (0), 1 – 3 puta mjesečno (1), 1 – 2 sedmično (2), 3 – 4 sedmično (3), 5 – 6 puta sedmično (4) ili svaki dan (5). Za klasifikaciju pušačkog statusa, uključujući dužinu pušenja i broj popušanih cigareta dnevno, bile su korištene preporuke Svjetske zdravstvene organizacije. Ispitanici koji puše su sadašnji dnevni pušači (puše cigarete najmanje jednom dnevno, uključujući ljude koji puše svaki dan, ali prestanu pušiti privremeno zbog religioznih ili medicinskih razloga) i povremeni pušači (puše cigarete, ali ne svaki dan), a ispitanici koji ne puše su bivši pušači (bivši dnevni ili povremeni pušači, ali trenutno ne puše uopšte) i oni koji nikada nisu pušili (nikada nisu pušili prije ili su popušili manje od 100 cigareta u svom životu). Seksualno ponašanje adolescenata je procijenjeno korištenjem pitanja o spolnoj aktivnosti (da/ne), vremenu početka spolne aktivnosti, korištenju kontracepcije i informisanosti o seksualno prenosivim bolestima. Rizično seksualno ponašanje bilo je definirano kao rana seksualna inicijacija, seksualna iskustva s više različitih partnera, nekonzistentna upotreba kontracepcijskih sredstava (kondoma) i vjerovatnoća negativnog ishoda seksualnog kontakta (neželjena trudnoća, spolno prenosive bolesti, seksualna viktimizacija). Rezultati: Sociokulturni aspekti životnog stila adolescenata, Prehrambene navike adolescenata, Fizička aktivnost adolescenata, Pušačke navike adolescenata, Konzumacija alkohola i opojnih supstanci, Seksualna aktivnost adolescenta. Rezultati su prezentirani sa jednom slikom i 61 tabelom. Ova studija poprečnog presjeka je uključila ukupno 172 adolescenta: 47,7% adolescenata muškog spola i 52,3% adolescenata ženskog spola. Nije nađena statistički značajna razlika u broju ispitanika u odnosu na spol (p=0,391). Prosječna životna dob ispitanika bila je 17,99±8,47 godina: adolescenata ženskog spola 18,01±7,68; adolescenata muškog spola 17,98±9,25 godina, bez statistički značajne razlike u odnosu na spol (p=0,9815). Rezultati ove studije pokazali su da je nezdrava prehrana prisutna u većine adolescenata i neovisna je o spolu. Postoje statistički značajne razlike između adolescenata ženskog i muškog spola u učestalosti konzumiranja pojedinih namirnica: prijesnog povrća, ribe, mliječnog proizvoda, jaja, hljeba/žitarica, gotove hrane, mlijeka, gaziranih pića, kafe/čaja (p=0,00). Većina adolescenata je bila fizički aktivna (87,3%). Adolescenti muškog spola su bili statistički značajno fizički aktivniji u odnosu na adolescente ženskog spola (96,34% vs. 72,22%; p=0,00). Prosječan nivo fizičke aktivnosti bio je 13,93±1,44: adolescenata muškog spola 14,63±1,25, a ženskog spola 12,96±1,56. Sumarno su adolescenti muškog spola imali statistički značajno viši prosječni nivo fizičke aktivnosti u odnosu na adolescente ženskog spola (p=0,00). Ukupno 40,7% adolescenata je pušilo, pri čemu su adolescenti muškog spola bili statistički značajno više zastupljeni u odnosu na adolescente ženskog spola (57,32% vs. 25,56%; p=0,00). Alkohol je konzumiralo ukupno 73,26% adolescenata. Adolescenti muškog spola konzumirali su alkohol u statistički značajno većem procentu u odnosu na adolescente ženskog spola (100% vs. 48,98%; p=0,00). Opojne supstance konzumiralo je ukupno 22,67% adolescenata. Adolescenti muškog spola konzumirali su opojne supstance u statistički značajno većem procentu u odnosu na adolescente ženskog spola (31,71% vs. 14,4%; p=0,007). Ukupno 38,95% adolescenata je bilo seksualno aktivno. Adolescenti muškog spola su u statistički značajno većem procentu bili seksualno aktivni u odnosu na adolescente ženskog spola (65,9% vs. 14,4%; p=0,00). Statistički značajno veći procenat ispitanika ženskog spola koristio kontraceptivnu zaštitu u odnosu na ispitanike muškog spola (100,0% vs. 48,8%; p=0,00). Adolescenti muškog i ženskog spola koji su konzumirali alkohol i opojne supstance bili su skloni rizičnom seksualnom ponašanju, odn. konzumacija alkohola i opojnih supstanci korelirala je sa rizičnim seksualnim ponašanjem adolescenata muškog i ženskog spola.
Datum	17.02.2020

Predsjednik	Dr.med.sci. Selmira Brkić, redovni profesor za nastavni predmet „Patofiziologija“ Medicinski fakultet Univerziteta u Tuzli
Mentor	Dr.med.sci. Olivera Batić-Mujanović, redovni profesor za nastavni predmet „Porodična medicina“ Medicinski fakultet Univerziteta u Tuzli
Član komisije	Dr. med. sci. Azijada Beganlić, vanredni profesor za nastavni predmet „Porodična medicina“ Medicinski fakultet Univerziteta u Tuzli
Član komisije	-
Član komisije	-
Zamjenski član	Dr. med. sci. Aida Brković , docent za nastavni predmet „Porodična medicina“, Medicinski fakultet Univerziteta u Tuzli
Dodatni detalji i lokacija	na Medicinskom fakultetu Univerziteta u Tuzli, 17.02.2020. godine u 15,00 sati
Zavrsne Odredbe	Pristup javnosti je slobodan. Rad se može pogledati u Sekretarijatu fakulteta radnim danom od 08 do 14 sati.